Büntetőjog a gyakorlatban

Szakkurzus 2020/21. tanév I. félév

Kurzusvezető: Dr. Vajda Edit

A kurzus az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő által meghirdetett Nemzeti Tehetség Program keretében az NTP-SZKOLL-20-0045 kódszámú pályázati támogatásból valósul meg.

Nemzeti Tehetség Program

EMBERI ERŐFORRÁS TÁMOGATÁSKEZELŐ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTÉRIUMA

A HARMADFOKÚ ÉS A MEGISMÉTELT ELJÁRÁS

A HATÁLYON KÍVÜL HELYEZŐ VÉGZÉS ELLENI FELLEBBEZÉS

OBH E-KÓDEX BE. PROJEKT 2018.

Dr. Somogyi Gábor

a Kúria bírája

A másodfokú ítélet elleni fellebbezés feltétele és terjedelme

A másodfellebbezés feltételei változatlanok, de nevet kaptak:
ellentétes döntés

Terjedelem: - az ellentétes döntés

- az ítélet azon része vagy rendelkezése, amit az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálat eredményezett

A fellebbező választása szerint támadhatja mindkettőt, vagy csak az utóbbit (korlátozott másodfellebbezés)

Az ellentétes döntés felülbírálatával összefüggő rész vagy rendelkezés

rész – az ellentétes döntéshez kapcsolódó tényállásrész megalapozottsága

rendelkezés – az ítéletben megjelenő változtatás vagy új rendelkezés, feltéve, hogy az az ellentétes döntés következménye

és

a büntetés (intézkedés), akár változott, akár nem!

Mit akadályoz meg, és mit nem?

Nem akadályozza meg, hogy felmentés vagy megszüntetés esetén [615. § (2) bekezdés b) pont] a vádlott/védő fellebbezzen.

Példa: az elsőfokú bíróság a vádlottat emberölés bűntette és lopás vétsége miatt 15 évi szabadságvesztésre ítéli. A másodfokú bíróság a lopás vétsége miatt felmenti, és a büntetést súlyosítja, nem változtatja meg vagy enyhíti.

Vádlott, védő fellebbezhet azért, mert a másodfokú bíróság a részfelmentés ellenére súlyosította, nem enyhítette, vagy nem eléggé enyhítette a büntetést.

Azért nem, hogy az emberölés tekintetében is mentse fel [gy.k. 615. § (5) bekezdés].

Korlátozott másodfellebbezés

- <u>választható</u>: ha egyetért a további/ellentétes bűnösség megállapításával, de a büntetés súlyosítását/nem enyhítését sérelmezi vagy az enyhítését kevesli
- <u>kötelező</u>: - ha a fellebbezés is korlátozott volt
  - ha az ellentétes döntés korlátozott fellebbezés vagy más cselekmény elleni fellebbezés „melléktermé̇ke”
- <u>de facto kötelező:</u> vádlott és védő felmentés/megszüntetés esetén (ellentétes döntés támadás csak a terhére eshetne)

A másodfellebbezésre jogosultak

Az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésnél szűkebb kör

- Jogosult a vádlott, az ügyészség, a védő (hozzájárulás nélkül is), a vádlott házastársa vagy élettársa a kényszergyógykezelés ellen (hozzájárulás nélkül is)

- Nem jogosult a vádlott örököse, a magánfél és a vagyoni érdekelt - összhangban a fellebbezés okával (a bűnösség kérdésében hozott döntés ellen elsőfokon sem fellebbezhetnek).

- Törvényes képviselő fellebbezési jogát a 72. § (1) bekezdése az eljárás valamennyi szakaszára biztosítja, így a másodfokú ítélet ellen is

A felülbírálat terjedelme I.

<u>A fellebbezési jog terjedelmével összhangban:</u>

- az ellentétes döntés (és annak következményei, ideértve a következmény hiányát is)

- csak az ellentétes döntés következménye vagy következményének hiánya

és – mindkét esetben – az eljárási szabályok, valamint hivatalból az egyszerűsített felülvizsgálat körébe tartozó kérdések, szülői felügyeleti jog, polgári jogi igény.

A felülbírálat terjedelme II.

<u>Több bűncselekmény esetén</u>

1. A korábbiak szerinti (az ellentétes döntéshez kapcsolódó teljes vagy korlátozott) fellebbezés nem alapos – a felülbírálatnak vége → helybenhagyás

2. A korábbiak szerinti (az ellentétes döntéshez kapcsolódó teljes vagy korlátozott) fellebbezés alapos – a továbbiak tekintetében vizsgálandó:

A felülbírálat terjedelme III.

- feltétlen eljárási szabálysértés volt-e?
- nem kell-e felmenteni (az eljárást megszüntetni)?
- helyes-e a minősítés?

A büntetés azért nem vizsgálandó külön, mert annak felülbírálatának lehetőségét az ellentétes döntés elleni fellebbezés alapos volta már megnyitotta.

A felülbírálat terjedelme IV.

Kivétel:

- ha a korlátozott másodfellebbezés nem a szankciót támadja
- büntetést csak akkor vizsgálhatja, ha a bűnösség
- megállapítása vagy a minősítés rossz (a fellebbezéssel nem érintett cselekmény tekintetében) – azaz, ha az ellentétes döntés helyes és a büntetés is mindenkinek megfelel, további felmentés vagy minősítés-változtatás esetén a büntetés megváltoztatható

Kötöttség a másodfokú ítéleti tényálláshoz

Főszabály: teljes kötöttség

Kivétel: ha megalapozatlan a fellebbezéssel támadott ellentétes döntéshez kapcsolódó tényállásrészben

Kiküszöbölhető: - iratok tartalma alapján
- helyes ténybeli következtetéssel

A bizonyítás kizárt, ezért képződik egy olyan esetkör, amikor harmadfokon a részleges megalapozatlanság hatályon kívül helyezéshez vezet!!!

Korlátozott fellebbezés: feltétel nélkül a főszabály szerint

A másodfellebbezés elbírálásának formái I.

Tanácsülés: - teljes megalapozatlanság vagy
- részleges, de bizonyítás felvétele nélkül nem kiküszöbölhető megalapozatlanság vagy
- feltétlen eljárási szabálysértés vagy
- nincsenek az előző okok, de a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést, és nem indítványoznak nyilvános ülést (tájékoztatási kötelezettség)

A másodfellebbezés elbírálásának formái II.

Tanácsülés - a 617. § alapján is van

Tananyag szerint: 598. § (1) bekezdés a)-d) pont

Szerintem csak az a) pont esetén [b) pont maga az ellentétes döntés, c) pont annak függvénye, d) pontra van önálló rendelkezés]. Itt nem „harcolhat” ki a fellebbező nyilvános ülést!!!

Nyilvános ülés: - a vádlott terhére fellebbeztek

- indítványra (mindkét esetben feltétel, hogy nincs a 621. § (1) bekezdés szerinti megalapozatlanság
- tanács elnökének döntése alapján [598. § (3) bekezdés]

A harmadfokú bíróság határozatai

(helybenhagyás, megváltoztatás nem változott)

<u>Hatályon kívül helyezés</u>

- feltétlen megszüntetési ok
- másodfokú bíróság feltétlen eljárási szabálysértése
- elsőfokú bíróság másodfok által nem észlelt feltétlen eljárási szabálysértése
- súlyosítási tilalom megszegése (?!)
- teljes megalapozatlanság
- részleges, de bizonyítás felvétele nélkül ki nem küszöbölhető megalapozatlanság

A hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés I.

A hatályon kívül helyező végzés ellen fellebbezésnek van helye minden olyan esetben, amikor a hatályon kívül helyezés új eljárás lefolytatására való utasítással jár.

Nincs helye: - ha megszüntetést eredményez [607. § (1) bekezdés, 625. § (1) bekezdés] – viszont ez másodfokon lehet ellentétes döntés

- ha harmadfokú hatályon kívül helyező végzés a súlyosítási tilalom megsértésén alapszik [625. § (2) bekezdés b) pont]

A hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés II.

<u>Van helye fellebbezésnek, ha a hatályon kívül helyezés oka:</u>

- feltétlen eljárási szabálysértés (akár az első-, akár a másodfokú bíróság valósította meg)
- relatív eljárási szabálysértés
- teljes megalapozatlanság
- a másodfokú ítélet részleges, de bizonyítás felvétele nélkül ki nem küszöbölhető megalapozatlansága

A hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés III.

- Másodfokú végzés ellen mindig

- Harmadfokú végzés ellen csak elsőfokon helyi bírósági hatáskörbe tartozó ügyben

Korlátozott személyi kör:

- kiesik a vádlott örököse, házastársa vagy élettársa, magánfél, vagyoni érdekelt, de a törvényes képviselő nem esik ki [72. § (1) bekezdés]
- kiesik az is, aki ugyanazon okból fellebbezett

Egyéb jellegzetességek: - nincs személyi hatóköre
- vissza nem vonható

A Tizenhetedik Rész szerinti eljárás sajátosságai

- Elbírálás formája: csak tanácsülésen
- Kitűzés ideje: 30 napon belül, a lehető legkorábbi időpontra
- Tovább nem fellebbezhető sem a hatályon kívül helyező végzés hatályon kívül helyezése, sem a helybenhagyása, sem a fellebbezés elutasítása, de – ha a fellebbezést az ítélőtábla bírálja el – a közbenső végzések fellebbezhetők
- személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés határideje a hatályon kívül helyezés tárgyban hozott határozat, ezért utána nyomban dönteni kell róla [290. § (4) bek. zárófordulat, 297. § (4) bek.)

Hozható határozatok I.

- fellebbezés elutasítása (törvényben kizárt, nem jogosulttól származó, elkésett)
- hatályon kívül helyező végzés hatályon kívül helyezése →
  új másod- vagy harmadfokú eljárás → de facto helybenhagyó vagy megváltoztató határozat meghozatalának szükségessége (nem kötelezettsége)
- helybenhagyás → következhet az elrendelt új eljárás

Hozható határozatok II.

<u>A hatályon kívül helyező végzés hatályon kívül helyezésére kerül sor:</u>

- a hatályon kívül helyezés okául hivatkozott feltétlen eljárási szabálysértés nem valósult meg

- a hatályon kívül helyezés okaként hivatkozott relatív eljárási szabálysértés nem valósult meg vagy

- megvalósult, de nem volt lényeges hatással az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vagy az intézkedés alkalmazására

Hozható határozatok III.

- az ítélet nem volt teljesen megalapozatlan (vagy egyáltalán nem volt megalapozatlan, vagy csak kiküszöbölhető részleges megalapozatlanságban szenvedett)
- a másodfokú ítélet nem volt részlegesen sem megalapozatlan vagy
- részlegesen megalapozatlan volt ugyan, de az az iratok tartalma vagy helyes ténybeli következtetés útján kiküszöbölhető lett volna
- a hatályon kívül helyezés a törvény által nem engedélyezett okon alapul (pl. másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése relatív eljárási szabálysértés miatt)

A megismételt eljárás

- vonatkozik a bírósági rendszeren belüli és az azon kívüli (az Alkotmánybíróság általi) hatályon kívül helyezésre
- nem vonatkozik az azonos eljárási fokon belüli megismétlésre
- van előkészítő szak, de nincs előkészítő ülés
- soron kívüli eljárás [79. § (1) bekezdés c) pont]
- „egyszerűsített bizonyítás” – tanúkihallgatás, szakértői meghallgatás helyett ismertetés

A súlyosítási tilalom a megismételt eljárásban I.

Főszabályként: van súlyosítási tilalom

Alkotmánybíróság általi megsemmisítés esetén: mindig van

Kivételek (csak rendes bíróság általi hatályon kívül helyezés esetén):

- bíróság nem volt törvényesen megalakítva
- tanács tagjai nem voltak mindvégig jelen
- ítélethozatalban kizárt bíró vett részt
- hatáskörét túllépte, katonai büntetőeljárásra vagy kizárólag illetékességbe tartozó ügyet bírált el

A súlyosítási tilalom a megismételt eljárásban II.

- törvénysértő eljárás megszüntetési okon alapult [567. § (1) bekezdés a)-b) és d)-e) pont (2) bekezdés]
- teljesen megalapozatlan volt
- ha a relatív eljárási szabálysértés a vádelejtés téves megállapítása volt
- új tény – feltétel, hogy az súlyosabb büntetés kiszabását indokolja és az ügyész indítványozza ⟷ nem feltétel, hogy a minősítésre is kihasson
- eredményes vádkiterjesztés
- terhelt terhére bejelentett felülvizsgálati indítvány nyomán

A megismételt eljárás további sajátosságai

- Súlyosítási tilalom soha nem oldódik fel, ha a megismételt eljárásra a jogerő áttörése miatt került sor [590. § (11) és (13) bekezdés]
- Sor kerülhet csak a másodfokú, a harmadfokú vagy a Kúria által lefolytatott rendkívüli jogorvoslati eljárás megismétlésére is (a megismételt eljárásra az adott eljárásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!